

Første Makabeerbok

Kapittel 1

Aleksander den store og hans etterfølgere

¹ Aleksander av Makedonia, sønn av Filip, drog ut på hærferd fra Kittéerlandet, vant en knusende seier over Dareios, kongen i Persia og Media, og overtok hans kongetrone; tidligere hadde han fått herredømmet over Hellas. ² Han førte mange kriger, inntok befestede byer og hogg ned konger overalt. ³ Han trengte fram like til jordens ender og tok hærfang fra en mengde folkeslag. Da verden var brakt til ro under ham, ble han grepet av overmot og stolthet. ⁴ Han samlet en meget sterk hær og hersket over land og folk og fyrster, som alle måtte betale skatt til ham.

⁵ Så ble Aleksander brått syk, og han skjønnte at det gikk mot døden. ⁶ Da kalte han til seg sine høyeste offiserer, som hadde vokst opp sammen med ham, og han delte riket sitt mellom dem mens han ennå var i live. ⁷ Aleksander hadde vært konge i tolv år da han døde.

⁸ Offiserene tok nå over styret, hver i sitt område. ⁹ De lot seg alle krone etter hans død, likeså etterkommerne deres i mange slektledd, og de ble årsak til mye ulykke på jorden.

¹⁰ Et skudd på denne stammen var den ugudelige Antiokos Epifanes, sønn av kong Antiokos. Han hadde vært gissel i Roma før han overtok tronen i det 137 (175 f.Kr) året av selevkidenes herredømme.

Hedenske skikker får innpass hos jødene

¹¹ På den tiden trådte det fram en gruppe israelitter som ikke rettet seg etter Guds lov. De fikk mange med seg idet de sa: «La oss gå og slutte en pakt med hedningfolkene omkring oss. For helt siden vi skilte lag med dem, har ulykke på ulykke rammet oss.» ¹² Folk syntes godt om forslaget, ¹³ og noen av dem ble så ivrige at de gikk til kongen, som gav dem tillatelse til å følge hedensk lov og rett. ¹⁴ De bygde et idrettsanlegg i Jerusalem, slik det var skikk og bruk hos hedningfolkene. ¹⁵ De lot seg også operere for å skjule sporene etter omskjærelsen og falt fra den hellige pakt. De blandet seg med hedningene og gav seg ondskapen i vold.

Antiokos i Egypt

¹⁶ Da Antiokos mente at kongedømmet hans var sikret, satte han seg fore å bli konge over Egypt, så han kunne herske over begge riker. ¹⁷ Han rykket inn i Egypt med en mektig hær, med vogner og elefanter og med en stor flåte. ¹⁸ Da det kom til kamp, led Ptolemaios, kongen i Egypt, et ydmykende nederlag og tok flukten, og det ble et stort mannefall. ¹⁹ Antiokos inntok de befestede byene i Egypt og plyndret landet.

Antiokos plyndrer templet (169 f.Kr)

²⁰ Da Antiokos vendte tilbake etter seieren over Egypt i året 143 (169 f.Kr), marsjerte han med en mektig hær mot Israel og opp mot Jerusalem. ²¹ I sitt overmot gikk han inn i templet

og tok med seg gullalteret og lysestaken og alt utstyret til den, ²² skuebrødsbordet, de hellige beger og kar, røkelseskarene av gull, forhenget og kronene; all gullutsmykningen på tempelfasaden flerret han også av. ²³ Han tok sølvet, gullet og de kostbare karene, likeså alt han fant av skjulte skatter. ²⁴ Så vendte han tilbake til sitt eget land med alt han hadde røvet. Han hadde voldt blodbad og talt store og skrytende ord.

²⁵ Stor ble klagesangen overalt i Israel. ²⁶ Folkets ledere og eldste jamret, unge kvinner og menn syknet hen, kvinnenenes skjønnhet falmet. ²⁷ Hver brudgom stemte i en klagesang, hver brud satt sørgende i sitt kammer. ²⁸ Jordan skalv for dem som bodde i landet, og hele Jakobs hus kledde seg i skam.

Fremmede besetter Jerusalem

²⁹ To år senere sendte kongen en overskattetut til byene i Judea, og han kom til Jerusalem med en sterk hær. ³⁰ Han talte til innbyggerne om fred, men var full av svik. For da de hadde fattet tiltro til ham, gikk han plutselig til angrep på byen og tilføyde den et knusende slag og drepte mange israelitter. ³¹ Så plyndret han byen, satte ild på den og rev ned både husene i den og murene omkring. ³² Kvinner og barn ble ført bort som fanger; buskapen slepte de også med seg.

³³ Davidsbyen ble bygd ut og omgitt av en høy festningsmur med solide tårn. Her fikk fiendene en borg. ³⁴ Den ble bemannet av ugudelige og lovløse mennesker, som fikk en sikker skanse der. ³⁵ De brakte også inn våpen og forsyninger, og byttet fra Jerusalem samlet de sammen og lagret der. Slik ble de en stor trussel mot byen.

³⁶ Borgen ble et bakhold mot helligdommen, en farlig fiende for Israel hele tiden. ³⁷ De utøste uskyldig blod omkring helligdommen, de vanhelliget det hellige sted. ³⁸ For deres skyld flyktet Jerusalems innbyggere; hun ble et bosted for fremmede og fremmed for sitt eget avkom; hennes barn forlot henne. ³⁹ Hennes helligdom ble lagt øde som en ørken, hennes fester ble vendt til sorg, hennes sabbater til skjensel, hennes ære til forakt. ⁴⁰ Så stor som hennes herlighet hadde vært, ble nå hennes vanære; fra sin høyhet ble hun nedbøyd i sorg.

Kapittel 2

Ett rike - ett folk - én tro

⁴¹ Kong Antiokos sendte ut en forordning til hele sitt rike om at alle skulle være ett folk, ⁴² og at hver og en skulle oppgi sine egne seder og skikker. Alle de hedenske folkeslagene rettet seg etter kongens ord; ⁴³ endog mange i Israel syntes godt om hans gudsyndyrkelse og begynte å ofre til avgudsbildene og vanhellige sabbaten.

⁴⁴ Til Jerusalem og byene i Judea lot kongen dessuten sendemenn bringe brev med påbud om at folket skulle følge skikker og forskrifter som var fremmede for landet. ⁴⁵ Det ble forbudt å ofre brennoffer, slaktoffer og drikkoffer i templet; sabbater og festdager skulle vanhelliges, ⁴⁶ templet og dets hellige tjenere, skulle gjøres urene. ⁴⁷ De skulle anlegge

offeraltere, hellige lunder og avgudstempler, og ofre svinekjøtt og andre urene dyr. ⁴⁸ De skulle la være å omskjære sine sønner, og de skulle gjøre seg urene med styggedommen fra alt som var vanhellig, ⁴⁹ så de glemte loven og opphevet alle bud. ⁵⁰ Den som ikke adlød kongens ord, skulle straffes med døden.

⁵¹ Slik var forordningene som kongen lot utstede for hele riket. Han satte oppsynsmenn over hele folket, og befalte byene i Judea å ofre, by for by. ⁵² Mange av folket sviktet loven. De flokket seg om disse oppsynsmennene og gjorde det som ondt var i landet. ⁵³ Men israelittene ble drevet til å søke skjul hvor som helst de kunne finne et tilfluktssted. ¹³ Hva har vi lenger å leve for?» ¹⁴ Og Mattatja og sønnene hans flerret klærne sine, tok på seg botsdrakt og sørget dypt.

Motstand i Mode'in

¹⁵ Kongens menn som skulle tvinge folket til frafall, kom også til Mode'in for å ordne med ofringene. ¹⁶ Mange israelitter gikk over til dem, men Mattatja og sønnene hans samlet seg i en gruppe for seg. ¹⁷ Da tok kongens menn til orde og sa til Mattatja: «Du er jo en leder, en aktet og mektig mann her i byen, og støttet av sønner og frender. ¹⁸ Kom nå du først fram og gjør som kongen har befalt. Alle andre folk har allerede utført kongens ordre, også mennene i Judea og de som er igjen i Jerusalem. Da skal du og sønnene dine bli regnet blant kongens venner; dere skal bli belønnet med sølv og gull og mange gaver.»

¹⁹ Men Mattatja svarte med høy røst: «Om så hvert eneste folkeslag i kongens rike adlyder ham og svikter sine fedres gudsyndyrkelse, og alle har valgt å føye seg etter kongens bud, ²⁰ så vil jeg og mine sønner og trender likevel leve etter den pakt som ble sluttet med våre fedre. ²¹ Det skal aldri skje at vi svikter loven og budene! ²² Kongens ord vil vi ikke høre på. Vi viker ikke fra vår gudsyndyrkelse, verken til høyre eller venstre!»

²³ Nettopp som han var ferdig med å tale, trådte en jøde fram i alles påsyn for å ofre på alteret i Mode'in, slik kongen hadde foreskrevet. ²⁴ Da Mattatja fikk se ham, ble han brennende harm; han kom i voldsomt opprør, og fylt av rettferdig vrede stormet han fram og slo i hjel mannen der ved alteret. ²⁵ Samtidig drepte han også kongens befalingsmann som skulle tvinge dem til å ofre, og alteret rev han ned. ²⁶ På denne måten viste han sin brennende iver for loven, slik som Pinhas hadde gjort da han drepte Simri, sønn av Salu. ²⁷ Deretter gikk Mattatja gjennom byen og ropte av full kraft: «Følg etter meg, hver den som brenner av iver for loven og vil holde fast på pakten.» ²⁸ Han og sønnene hans flyktet opp i fjellene og etterlot alt de eide i byen.

Blodbadet på sabbaten

²⁹ Mange som la vinn på rettferd og rett, drog på den tid ut i ødemarken for å slå seg ned der, ³⁰ med barn, koner og buskap; for forfølgelsene mot dem ble stadig hardere.

³¹ Kongens befalingsmenn og styrkene i Jerusalem, i Davidsbyen, fikk melding om at folk som hadde trosset kongens påbud, hadde dratt ned til skjulestedene i ødemarken. ³² En stor avdeling satte da etter dem. De tok dem igjen, slo leir midt imot dem og gjorde seg klar

til angrep på selve sabbatsdagen. ³³ «Kom fram!» ropte forfølgerne. «Kom ut og gjør det kongen har påbudt, så skal dere få leve.» ³⁴ Men de svarte: «Vi vil ikke komme ut, og ikke gjøre det kongen har påbudt; vi vil ikke vanhellige sabbaten!» ³⁵ Dermed stormet angriperne løs på dem. ³⁶ De gjorde ikke noe for å forsvare seg; de kastet ikke engang stein mot dem eller sperret inngangen til skjulestedene. ³⁷ «La oss alle møte døden uten skyld,» sa de. «Himmel og jord er vitner om at dere utrydder oss mot lov og rett.» ³⁸ Fiendene gikk til angrep på dem enda det var sabbat, og de drepte både menn, kvinner og barn, ja, til og med buskapen. Nærmere tusen mennesker mistet livet.

³⁹ Da Mattatja og vennene hans fikk kjennskap til dette, sørget de dypt over dem. ⁴⁰ Og de sa til hverandre: «Hvis vi alle gjør som våre brødre har gjort, og ikke kjemper mot hedningfolkene for vårt liv og våre lover, vil de snart ha utryddet oss fra jorden.» ⁴¹ Den dagen gjorde de dette vedtaket: «Dersom noen går til angrep mot oss på sabbatsdagen, skal Vi slåss mot ham. Vi vil ikke alle la oss drepe slik som våre brødre ble drept i skjulestedene!»

Frigjøringskampen tar form

⁴² På denne tiden slo en gruppe hasideere seg i lag med dem, djerve krigere av Israel, som alle var innstilt på å kjempe for loven. ⁴³ Også alle de andre som var på flukt fra forfølgelsene, sluttet seg til dem og styrket rekkene. ⁴⁴ Slik fikk de etter hvert samlet en hær. De slo syndere i sin harme og lovbrytere i sin vrede; og de som slapp unna, flyktet til hedningfolkene for å berge livet.

⁴⁵ Mattatja og vennene hans dro rundt i landet, rev ned avgudsalterne, ⁴⁶ og omskar med tvang alle uomskårne smågutter som de kom over innenfor Israels grenser. ⁴⁷ De jaget de overmodige på flukt og hadde stor fremgang med oppgaven de hadde satt seg fore. ⁴⁸ Slik vernet de loven mot angrepene fra fremmede folk og konger og lot ikke den ugudelige tyrannen få briske seg.

Mattatja dør

⁴⁹ Da det led mot den tid da Mattatja skulle dø, sa han til sønnene sine: «Nå er det overmot og undertrykkelse som rår, en undergangstid full av fryktelig vrede. ⁵⁰ Derfor, barn, vis brennende iver for loven, sett livet inn for våre fedres pakt. ⁵¹ Kom i hu hva fedrene gjorde i sine slektledd, så skal også dere vinne stor ære og evig ry. ⁵² Stod ikke Abraham fast i troen da han ble satt på prøve, så Herren regnet ham som rettferdig? ⁵³ Josef holdt budet i trengselstiden, og han ble herre over Egypt,

⁵⁴ Pinhas, vår far, viste brennende iver for Herren, derfor fikk han en evig rett til prestedømmet. ⁵⁵ Josva gjorde som Herren bød; derfor ble han dommer i Israel. ⁵⁶ Kaleb bar fram et vitnesbyrd i forsamlingen; derfor fikk han arv i landet. ⁵⁷ David var en from mann; derfor fikk han som arv en kongetrone til evig tid. ⁵⁸ Elia viste en brennende iver for loven; derfor ble han tatt opp til himmelen. ⁵⁹ Hananja, Asarja og Misja'el satte sin lit til Herren og ble reddet ut av ilden. ⁶⁰ Daniel var uten skyld; derfor ble han frelst fra løvenes gap.

⁶¹ Slik kan dere tenke på slekt etter slekt: Ingen som setter sitt håp til Herren, skal mangle styrke. ⁶² Vær ikke redd for en ugudelig manns ord; for hans herlighet skal bli til møkk og mark. ⁶³ I dag blir han opphøyd, i morgen er han ikke å finne; for han er blitt til jord igjen, og det er forbi med hans planer. ⁶⁴ Derfor, mine barn, vær sterke og modige; lev etter loven; for ved det skal dere arve herlighet.

⁶⁵ Her står deres bror Simeon. Jeg vet at han er en som gir kloke råd. Ham skal dere alltid høre på; han skal være som en far for dere. ⁶⁶ Juda Makkabi har vært en djerv kriger helt fra ungdommen av; han skal overta som hærfører og lede krigen mot folkene. ⁶⁷ Dere skal samle om dere alle som holder loven, og ta hevn for uretten mot deres folk. ⁶⁸ Gi hedningene igjen for det de har gjort, og hold fast ved det som er foreskrevet i loven!» ⁶⁹ Så velsignet han dem, og han gikk til sine fedre.

⁷⁰ Mattatja døde i året 146. Han ble gravlagt i familiegraven i Mode'in, og hele Israel holdt en stor dødsklage over ham.

Kapittel 3

Lovprisning av Juda Makkabi

Juda, som ble kalt Makkabi, stod nå fram som leder etter sin far. ² Alle brødrene hans og alle farens tilhengere støttet ham. Med godt mot førte de krigen for Israel videre. ³ Han økte sitt folks ry og ære. Han iførte seg brynje som en kjempe og tok på seg sitt krigsutstyr. Han satte i verk kriger og vernet leiren med sverdet. ⁴ Han var som en løve i sine storverk, lik en ungløve som brøler mot byttet. ⁵ Han oppsporte lovovertrederne og jaget dem, folkets plageånder straffet han med ild. ⁶ Lovbryterne krøp sammen i skrekk for ham, og ugjerningsmennene ble fylt av angst. Han hadde fremgang i frigjøringskampen. ⁷ Han forbitret livet for mange konger, men gledet Jakob med sine storverk; til evig tid er hans minne velsignet.

⁸ Han trengte fram gjennom Judeas byer; han utryddet de ugudelige av landet og vendte vreden bort fra Israel. ⁹ Hans ry nådde like til jordens ende, han samlet de forkomne hjem.

Judas første seire

¹⁰ Nå samlet Apollonios hedenske tropper og en stor hær fra Samaria for å gå til krig mot Israel. ¹¹ Da Juda fikk rede på dette, drog han ut mot ham. Han beseiret og drepte ham. Mange fikk banesår og falt, mens resten flyktet. ¹² Av byttet de tok, sikret Juda seg sverdet som hadde tilhørt Apollonios, og brukte det alltid siden når han kriget.

¹³ Da den syriske hærføreren Seron hørte at Juda hadde samlet en hel skare omkring seg, en flokk av trofaste og krigsvante menn, ¹⁴ sa han til seg selv: «jeg vil skape meg et navn og vinne berømmelse i riket. Jeg vil gå til krig mot Juda og hans tilhengere, som forakter kongens befaling.» ¹⁵ Han fikk forsterkninger fra en stor hær av ugudelige menn, som drog opp med ham for å hjelpe til med å ta hevn over israelittene. ¹⁶ Han var nesten kommet til oppstigningen ved Bet-Horon da Juda drog ut mot ham med en håndfull menn. ¹⁷ Da Judas

menn fikk se den kampklare hæren som kom imot dem, sa de til ham: «Hvordan skal vi som er så få, kunne slåss mot så mange? Vi har heller ikke fått mat i dag og er helt utmattet.»

¹⁸ Men Juda svarte: «Det kan snart hende at mange blir gitt i hendene på få; og for Himmelen gjør det ingen forskjell om seieren blir vunnet ved mange eller få. ¹⁹ Seier i krig avhenger ikke av størrelsen på hæren. Nei, fra Himmelen kommer styrken. ²⁰ De går mot oss, fulle av overmot og ugudelighet, for å utrydde oss og våre koner og barn, og for å plyndre oss. ²¹ Men vi kjemper for våre liv og våre lover. ²² Han selv skal knuse dem for våre øyne; så vær ikke redd dem!»

²³ Da han var ferdig med å tale, stormet han brått inn på fienden, og Seron og hele hæren ble knust foran ham. ²⁴ De forfulgte dem nedover bakkene ved Bet-Horon, helt ut på slettelandet. Nærmere 800 mann av fienden falt, mens resten flyktet til Filisterlandet.

²⁵ Etter dette tok hedningfolkene rundt om til å gripes av frykt og redsel for Juda og brødrene hans. ²⁶ Ryktet om ham nådde helt til kongen; blant alle folk gikk det gjetord om Juda og felttogene hans.

Kongen overlater krigføringen til Lysias

(165 f.Kr)

²⁷ Da Antiokos fikk høre om dette, ble han rasende og gav ordre om å samle alle rikets tropper, en umåtelig sterk hær. ²⁸ Han åpnet skattkammeret, utbetalte troppene lønn for ett år og gav dem ordre om å stå klar til innsats når og hvor som helst. ²⁹ Men da oppdaget han at det begynte å slippe opp med penger i skattkammeret. Statsinntektene var også små som følge av den splid og ulykke han hadde voldt i landet da han avskaffet de seder og skikker som hadde stått ved lag fra gammelt av. ³⁰ Antiokos ble redd for at han skulle komme i pengenød, slik det hadde hendt mer enn én gang. Han tenkte på alle utgiftene han hadde, og på gavene som han før hadde pleid å dele ut mer rundhåndet enn noen av sine forgjengere på tronen. ³¹ Han var svært i villrede om hva han skulle gjøre, men besluttet så å dra til Persia for å kreve inn skatt fra provinsene og slik skaffe seg mye penger. ³² Ansvar for riksstyret fra Eufrat til grensen mot Egypt overlot han til Lysias, en høyt ansett mann av kongelig byrd. ³³ Denne skulle også ta seg av oppfostringen av kongssønnen Antiokos til han selv kom tilbake. ³⁴ Han lot Lysias få elefantene og halvparten av stridskreftene og gav ham pålegg om alt han ville ha utført, særlig når det gjaldt innbyggerne i Judea og Jerusalem. ³⁵ Mot dem skulle Lysias sende en hær for å knuse og tilintetgjøre Israels makt og alt som var igjen i Jerusalem, og utslette minnet om dem der på stedet. ³⁶ Han skulle la fremmede folk bosette seg overalt i landet og utstykke jorden deres til dem.

³⁷ Så tok kongen den andre halvparten av troppene og brøt opp fra hovedstaden Antiokia; det var i året 147 (165 f.Kr). Han satte over Eufrat og drog videre gjennom de østlige provinsene.

Kongshæren rykker inn i Judea

³⁸ Lysias valgte ut noen mektige menn blant Kongens Venner, nemlig Ptolemaios, sønn av Dorymenes, Nikanor og Gorgias. Med dem sendte han 40 000 fotfolk og 7 000 hestfolk for å gjøre en hærferd til Judea og herje landet slik kongen hadde gitt ordre om. ⁴⁰ De brøt opp med hele hæren og kom og slo leir i nærheten av Emmaus i Sjefela. ⁴¹ Da ryktet om dem kom kjøpmennene i området for øre, tok de med seg rikelig med sølv og gull, og dessuten fotlenker, og kom for å kjøpe israelittene som slaver. En styrke fra Syria og fra Filisterlandet sluttet seg også til hæren.

⁴² Juda og brødrene hans skjønnte at situasjonen var blitt svært alvorlig, nå da fiendens styrker slo leir innenfor landets grenser. De fikk også kjennskap til hvordan kongen hadde ordlagt seg da han gav ordre om å ødelegge og tilintetgjøre folket. ⁴³ Da sa de til hverandre: «La oss reise vårt folk opp igjen av fornedrelsen. La oss kjempe for folket og helligdommen!» ⁴⁴ Og alle tilhengerne deres kom sammen for å gjøre seg klar til strid og for å be og bønnfalle om miskunn og barmhjertighet,

⁴⁵ Jerusalem lå øde som en ørken, ingen av hennes barn gikk inn eller ut. Helligdommen var nedtrampet, og fremmede bodde i borgen; et herberge for hedninger var byen blitt. Fryd og glede ble borte fra Jakob, fløyte og lyre forstummet.

Jødene gjør seg klar til strid

⁴⁶ Så drog de i samlet flokk til Mispa, like nord for Jerusalem; for Israel hadde før i tiden hatt et bønnested i Mispa. ⁴⁷ Den dagen fastet de og tok på seg botsdrakt, strødde aske på hodet og flerret klærne sine. ⁴⁸ De åpnet lovboken for å søke veiledning mens hedningene i en slik situasjon ville ha rådspurt avgudsbildene sine. ⁴⁹ De bar også fram presteklærne, førstegrøden og tienden, og førte fram de nasireere som hadde fullført innvielsestiden.

⁵⁰ Så ropte de høyt til Himmelen: «Hva skal vi gjøre med disse, og hvor skal vi føre dem hen?»

⁵¹ Din helligdom ligger nedtrampet og vanhelliget, og dine prester lever i sorg og elendighet.

⁵² Og nå har hedningene samlet seg mot oss for å utrydde oss. ⁵³ Du vet hva de har i sinne mot oss. Hvordan skal vi kunne stå oss mot dem om ikke du hjelper oss?» ⁵⁴ Så blåste de i trompetene og ropte med høy røst.

⁵⁵ Deretter utpekte Juda befalingsmenn over hæren, førere for avdelinger på tusen, hundre, femti og ti. ⁵⁶ Og til dem som var i ferd med å bygge seg hus eller gifte seg eller plante en vingård eller var motløse, sa han at de skulle dra hjem igjen, slik som loven påbød. ⁵⁷ Så brøt hæren opp og slo leir sør for Emmaus. ⁵⁸ Juda sa: «Rust dere til strid og vis dere som djerve menn! Hold dere klar til å gå til kamp i morgen tidlig mot disse hedningene som har samlet seg for å tilintetgjøre oss og helligdommen vår. ⁵⁹ Det er bedre å dø i kamp enn å stå og se på at ulykken rammer vårt folk og helligdommen. ⁶⁰ Så får det gå som Himmelen vil.»

Kapittel 4

Slaget ved Emmaus

Gorgias tok med seg 5 000 fotfolk og 1 000 utvalgte hestfolk, og denne troppestyrken brøt opp om natten ² for å overfalle jødernes leir og slå til uten varsel. Folk fra borgen var

veivisere for ham. ³ Med Juda fikk nyss om dette og rykket selv ut med sine djerve menn for å angripe kongshæren ved Emmaus, ⁴ mens en del av styrkene ennå var borte fra leiren.

⁵ Da Gorgias kom til Judas leir om natten, fant han ingen der. Han lette etter dem i høydedragene omkring. «For,» sa han, «disse jødene flykter for oss!»

⁶ Ved daggry kom Juda til syne på sletten. Han hadde med seg 3 000 mann, og de var ikke engang fullt utstyrt med skjold og sverd som de hadde ønsket. ⁷ De så at hedningenes leir var sterkt befestet med brystvern og vokter av hestfolk på alle kanter, alle sammen øvede krigere. ⁸ Men Juda sa til mennene sine: «La dere ikke skremme av at de er så mange, og mist ikke motet når de går til stormangrep. ⁹ Husk hvordan våre fedre ble frelst ved Rødehavet da farao forfulgte dem med en hær. ¹⁰ La oss nå rope til Himmelen og be om at han må vise sin velvilje mot oss og komme i hu pakten med våre fedre, så han knuser denne hæren for øynene på oss i dag. ¹¹ Da skal alle hedningfolk skjønne at det er en som utfrir og frelser Israel.»

¹² Da nå utlendingene så opp og ble var at de kom imot dem, ¹³ rykket de ut av leiren for å gå til kamp. Judas menn blåste i trompetene ¹⁴ og kastet seg inn i slaget. Hedningene ble slått og flyktet utover sletten. ¹⁵ Men de bakerste falt alle for sverdet. De forfulgte dem helt til Geser og slettene i Idumea, til Asjdod og Jamnia. Av fienden falt nærmere 3 000 mann.

¹⁶ Da Juda og hæren kom tilbake etter at de hadde forfulgt dem, ¹⁷ sa han til folket: «La dere ikke friste av byttet, for det står enda et slag foran oss. ¹⁸ Gorgias og hæren hans er oppe i høydedragene like her i nærheten. Nå gjelder det å stå imot fiendene våre og slå dem. Siden kan dere trygt forsyne dere av byttet.»

¹⁹ Juda var ennå ikke ferdig med talen da de fikk øye på en fiendtlig avdeling som dukket opp over åskammen. ²⁰ Disse så at de andre var slått på flukt, og at jødene holdt på å svi av leiren; røken var jo synlig, og viste klart hva som hadde skjedd. ²¹ De ble slått av skrekk da de ble klar over dette. Da de også så at Judas hær stod fylket til strid på sletten, ²² tok de alle flukten til Filisterlandet.

²³ Så vendte Juda tilbake for å plyndre leiren. De tok en mengde gull og sølv, purpurstoffer i fiolett og rødt og mange andre kostbarheter. ²⁴ På hjemveien sang de salmer og lot lovsangen stige opp til Himmelen: «For han er god, evig varer hans miskunn!» ²⁵ En stor seier ble vunnet for Israel den dagen.

Seieren over Lysias ved Bet-Sur

²⁶ De av utlendingene som hadde berget livet, kom og fortalte Lysias alt som hadde hendt.

²⁷ Da han hørte det, ble han nedslått og motløs fordi det ikke hadde gått Israel slik som han hadde ønsket, og fordi utfallet ikke var blitt slik som kongen hadde gitt ordre om.

²⁸ Året etter fikk Lysias derfor samlet 60 000 håndplukkede fotfolk og 5 000 hestfolk for å få en ende på krigen mot Israel. ²⁹ De rykket inn i Idumea og slo leir ved Bet-Sur, og Juda møtte dem med 10 000 mann. ³⁰ Da han nå så hvor sterk hæren var, bad han og sa: «Lovet være du, Israels frelser, som knuste kjempens angrep ved din tjener Davids hånd! Du gav

filisterhæren i hendene på Sauls sønn Jonatan og våpensveinen hans. ³¹ Så gi nå denne hæren i ditt folk Israels hånd. La dem få skam av hæren og hestfolket sitt. ³² Fyll dem med skrekk, bryt deres stolthet og makt, la dem skjelve i et knusende nederlag. ³³ Slå dem ned med dine venners sverd, så alle som kjenner ditt navn, kan prise deg med lovsanger.»

³⁴ Så støtte de sammen, og Lysias mistet nærmere 5 000 mann i nærkampen som fulgte.

³⁵ Da Lysias så hvordan hans egen hær var blitt slått på flukt, mens judas menn var fulle av pågangsmot og fast bestemt på å leve eller å dø med ære, brøt han opp og drog til Antiokia. Der vervet han leiesoldater for å vende tilbake til Judea igjen med en mye større hær.

Templet blir rensset (164 f.Kr)

³⁶ Men Juda og brødrene hans sa: «Nå er fiendene våre knust. La oss dra opp for å rensset templet og gjeninnvie det.» ³⁷ Så samlet hele hæren seg, og de drog opp til Sionfjellet. ³⁸ Der fant de templet ødelagt, alteret vanhelliget og portene oppbrent. L forgårdene vokste villnisset som i en skog eller på en ås, og siderommene var lagt i ruiner. ³⁹ Da flerret de klærne sine og holdt en stor klage. De strødde på seg aske ⁴⁰ og kastet seg ned med ansiktet mot jorden. De blåste i signaltrompetene og ropte høyt til Himmelen.

⁴¹ Derpå gav Juda noen av mennene sine ordre om å holde kampen gående mot dem som var i borgen, til han fikk rensset templet. ⁴² Han valgte ut prester som var uten lyte og var ivrige for loven; ⁴³ disse rensset templet og bar bort de avskyelige steinene til et urent sted. ⁴⁴ De rådslo om hva de skulle gjøre med brennofferalteret, som var blitt vanhelliget, ⁴⁵ og fant et godt råd:

De ville rive det ned for at det ikke skulle bli til skam for dem, siden hedningene hadde gjort det urent. Dermed rev de ned alteret. ⁴⁶ Steinene la de i forvaring på et høvelig sted på tempelberget, til det fremstod en profet som kunne si hva de skulle gjøre med dem. ⁴⁷ Så tok de utilhogde steiner, slik loven påbyr, og bygde et nytt alter etter mønster av det forrige. ⁴⁸ De satte i stand templet og det innvendige av huset og vigslet forgårdene. ⁴⁹ De laget nye hellige kar og satte lysestaken, røkelsesalteret og skuebrødsbordet inn i templet. ⁵⁰ Så brente de røkelse på alteret og tente lampene på lysestaken slik. at templet ble opplyst. ⁵¹ De la også fram skuebrød på bordet og hengte opp forhengene. Så var det fullført, alt arbeidet som de skulle utføre.

⁵² Tidlig om morgenen den tjuefemte dagen i den niende måneden - det vil si kislev - i året 148 (164 f.Kr) kom de ⁵³ og bar fram offer slik loven foreskriver, på det nye brennofferalteret som de hadde laget. ⁵⁴ På samme årstid, ja, på nøyaktig samme dag som hedningene hadde vanhelliget det, ble det gjeninnviet med sang og spill, med harper og lyrer og cymbler. ⁵⁵ og hele folket kastet seg til jorden og lot tilbedelse og lovsang lyde mot Himmelen, til ham som hadde latt det lykkes for dem. ⁵⁶ De feiret innvielsen av alteret i åtte dager. Med stor glede bar de fram brennoffer og ofret måltidsoffer og takkoffer. ⁵⁷ De utsmykket tempelfasaden med kranser av gull og med små skjold. De laget nye porter, satte i stand siderommene og satte inn dører i dem. ⁵⁸ Det ble en veldig jubel og glede blant folket,- skammen som hedningene hadde ført over dem, var fjernet.

⁵⁹ Juda og brødrene hans og hele Israels menighet bestemte at innvielsen av alteret skulle feires med jubel og glede hvert år på samme tid. Feiringen skulle vare i åtte dager fra den 25. kislelev.

⁶⁰ På den tiden oppførte de høye murer med sterke tårn omkring Sionfjellet for at ikke hedningene skulle komme og trampe det ned slik som de hadde gjort tidligere. ⁶¹ Juda la en vaktstyrke der, og som et ekstra vern befestet han også Bet-Sur, så folket kunne ha en grensefestning mot Idumea.